

Gümnaasiumi valikkursus „Ettevõtlusõpetus”

Üldhariduse tööühm

Tallinn 2018

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Ettevõtlusõpet gümnaasiumis õpetatakse valikkursusena. Ettevõtlusõppe eesmärk on anda baasteadmisi ettevõtlusest ning arendada noortes ettevõtlikku hoiakut.

Materjal on valminud Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatava programmi „Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel“ (ettevõtlusõppe programm Edu ja Tegu) raames.

Ettevõtlusõppe valikainekava väljatöötamisel osalesid programmi esimese tegevussuuna üldhariduse töörühma liikmed: Kädi Alanurm, Grete Arro, Juta Jaani, Kristi Goldberg, Imbi Henno, Day-Lee Holm, Katrin Kivisild, Elina Malleus, Elbe Metsatalu, Epp Müil, Anu Olvik, Mari-Liis Tikerperi, Epp Vodja.

Gümnaasiumi ettevõtlusõppe valikainekava on kooskõlas programmi kutsehariduse töörühmaga ja valikaine õpitulemused ühtlustatud kutsehariduse IV taseme õpitulemustega vastavalt ettevõtluspädevuse mudelile.

Gümnaasiumi valikkursus „Ettevõtlusõpetus”. Valikkursuse kava ja õppeprotsessi kirjeldus

Valikkursuse maht on 35 tundi, sellest 5 tundi tagasisidestamiseks ja praktilisteks töödeks, kordamiseks. Kooli eripärast lähtuvalt ja teemade süvendatud käsitlemiseks saab valikkursust laiendada 70 tunnini.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Ettevõtlusõpetuse kursusega taotletakse, et õpilane:

- omandab teadmisi, oskusi ning kujundab hoiakut, mis võimaldab tal olla ettevõtlik kodanik ja ettevõtja;
- mõtestab ettevõtlusvõimalusi, lähtudes enda huvidest, eesmärkidest, arengupotentsiaalset, oskustest ja eeldustest (loovus, uuendusmeelsus, riskijulgus) ning keskkonnast.

Õppeaine kirjeldus

Ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärk on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi.

Kõik majandussüsteemid kasutavad oma tegevuseks mitmesuguseid ressursse. Maailmas valitsev ressursinappus sunnib riike, ettevõtteid ja inimesi tegema väga erinevaid valikuid ning otsuseid. Ettevõtlusõpetus aitab paremini mõista inimese ja keskkonna vastastikuseid seoseid ning langetada õiglasemaid otsuseid. Õppides näevad õpilased keskkonna, inimese ja majanduselu vastastikuseid suhteid ning säästva eluviisi vajadust.

Õpilased saavad teavet ettevõtja ameti ja erinevate elukutsete, elukutsetele esitatavate nõuete ja õppimisvõimaluste kohta, õpivad koostama elulookirjeldust ning käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Õpilased mõistavad töötaja kui ühe põhilise ressursi väärtust tööandja jaoks ja kõigi töötajate võrdse kohtlemise tagamise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajalikkust.

Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult. Ettevõtlusõpetusel on tihe integratsioon matemaatika, geograafia, ajaloo ning ühiskonna- ja inimeseõpetusega.

Ettevõtlusõpetuse kursus on jagatud neljaks suuremaks teemaks: ettevõtluskeskkond, ettevõtte alustamine, turg ja turundus ning finantsid.

Õpetaja lähtub tegevuste kavandamisel ettevõtlusõpetuse valikainekavast (ja sellega kaasnevast õppeprotsessi kirjeldusest), enda pädevustest (nt on õpetajal hea projektijuhtimise, ettevõtlusalane kogemus) ning arvestades kooli ja piirkonna võimalusi ning õpilaste ettepanekuid. Valikaine tugineb ettevõtlusõppe programmi raames välja töötatud ettevõtluspädevuse maatriksile.

Ettevõtlusõppe valikkursus võib anda sisendi praktilise või uurimusliku töö läbiviimiseks gümnaasiumi lõpetamise tingimusena.

Ettevõtlusõpetuse kursuse läbimiseks saab kasutada järgmisi võimalusi:

1. Junior Achievement Eesti (JA Eesti) **õpilasfirma programmi**, mille raames viiakse läbi praktiline tegevus ettevõtte loomisest kuni lõpetamiseni. Selle variandi valimise korral peab õpetaja läbima vastava koolituse JA Eesti juures.
2. Äriplaani või ärimudelit, mille koostamise käigus tehakse teoreetiliselt läbi ettevõtte loomiseks vajalikud etapid äriideest finantsarvutusteni.
3. Õpetaja võib omal valikul kombineerida eelnevaid meetodeid – osa õpilasi osaleb õpilasfirmas, teised teevad projekte jne.
4. Õpetaja valib ise meetodid ja oma õpetamise teekonna, kuidas ainekavas nimetatud õpitulemusteni jõuda.

Ettevõtlusõpet toetavad lisaks järgmised õppemeetodid:

1. Juhtumianalüüs – kogukonnas asuva ettevõtte teekond ettevõtlusesse. Õppeprotsess ehitada üles koostöös ettevõtjaga, kelle õppijad ise valivad analüüsimiseks ja õppe-eesmärkide saavutamiseks.
2. Ettevõtlusprojekti idee elluviimine praktilise tööna – ürituse, laada, teema- või projektipäeva või projektinäda korraldamine, raha taotlemine fondidest jne. Oluline, et kogu tegevuse käigus tehakse teoreetiliselt läbi kõik etapid ideest finantsarvestuseni.
3. Ettevõtlusteater, ettevõtliku kooli programm.

Õpitulemused

Õpilane

- mõistab, analüüsib ja hindab erisuguseid võimalusi ettevõtluseks;
- on ettevõtlik ja tunneb ettevõtluse põhimõisteid;
- teab, mida teha oma ettevõtte asutamiseks ja juhtimiseks;
- suhtub positiivselt ettevõtlusesse ning oskab hinnata endas ettevõtjale vajalikke omadusi ja neid arendada;
- saab aru turgude toimimisest ja kavandab turundusstrateegia;
- koostab lihtsa ärimudeli, hindab vajalikke ressursse ja kavandab nende kasutamist;
- mõistab ja selgitab majandusringlust ja maksusüsteemi, teeb eesmärgipäraseid valikuid finantsteenuste kasutamisel.

1. Ettevõtluskeskkond (5 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- hindab endas ettevõtjale vajalikke omadusi;
- kirjeldab enda võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku töötajana või ettevõtjana, lähtudes piirkonna või kodukoha ettevõtluskeskkonnast;
- selgitab näite alusel ettevõtte toimimist kohalikus ettevõtluskeskkonnas;
- on loov ja töötab välja äri- või projektiidee, arutleb meeskonnas kavandatud äriidee teostatavuse üle;
- mõistab, analüüsib ja hindab ettevõtluse erisuguseid võimalusi;
- suhtub positiivselt ettevõtlusesse ning oskab hinnata endas ettevõtjale vajalikke omadusi ja neid arendada.

Õppesisu

Ettevõtlikkus ja ettevõtlus; ettevõtte, ettevõtja rollid ja vastutus; ettevõtluskeskkond, ettevõtluse võimalused ja riskid; äriidee ja selle kavandamine, rühmatöö tähtsus (ülesanded, vastutus, tööjaotus, aja planeerimine), ettevõtluse rolli ja olulisuse mõtestamine ühiskonna toimimisel

Põhimõisted: Ettevõtlikkus, ettevõtlus, äriidee, tööandja, ettevõtluskeskkond, SWOT.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

1. CV koostamine ja vormistamine koostöös eesti keele või võõrkeele õpetajaga, kandideerimine meeskonda ametiülesannete täitmiseks ja motivatsioonikõne rühmale.
2. Äriidee väljatöötamine ja vormistamine rühmas
3. Kodukoha ettevõtete kaardistamine (Valik: juhtumianalüüs, kohtumine ettevõtjaga, õppekäik ettevõttesse, töövarjuna ettevõttes, intervjuu ettevõtjaga, videolugu, video- või fotoreportaaž ettevõttest) individuaalselt või rühmatööna ja esitlus klassis.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Antakse ülevaade ettevõtluse põhimõistetest. Tuuakse näiteid, kuidas nappus sunnib ettevõtteid ressursside kasutamisel tegema arukaid valikuid.
- Majandusringluse simulatsioon ressursside ja kaupade ringluse kohta, majapidamiste ja ettevõtete seos ressursi- ja kaubaturul. Mõistekaardi või majandusringluse skeemi koostamine.
- Kohaliku ettevõtluskeskkonna analüüs: õpilased tutvuvad piirkonna ressursside, taristu, tööjõu olukorraga ja kaardistavad kohalikud ettevõtted, nende tegevusalad ja selgitavad nende toimimist.
- Õpilased hindavad oma ettevõtlikkust ja hoiakuid ettevõtjaks saamise suhtes, kasutades erisuguseid küsimustikke ja materjale.
- SWOT analüüsi võib koostada enda ettevõtlikkuse ja tulevase karjääri kohta või rühmatööna kohaliku ettevõtluskeskkonna analüüsimiseks.
- Meeskondade moodustamine õpilasfirma tegevuseks, projekti- või äriidee väljatöötamiseks.
- Ajurünnak äriidee leidmiseks.
- Soovitav on kaasata kohalik ettevõtja tundi mõnda teemat käsitlema ja korraldada kohaliku ettevõtte külastus ettevõtluskeskkonna mõistmise eesmärgil.

Lõiming:

Matemaatika: tabeli, diagrammi lugemine ja koostamine; **eesti keel:** funktsionaalne lugemine; ajalehe info analüüs, arutus- ja esinemisoscuse kujundamine, CV koostamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine erinevate infoallikatega töötamisel; **psühholoogia:** enda ettevõtlikkuse hindamine ja ettevõtjale vajalike isikuomaduste analüüs; **füüsika:** füüsikateadmiste olulisus tehnoloogiaerialadel ja tootearenduses; **geograafia:** loodusolude ja ressursside tähtsus ettevõtluskeskkonnas, ettevõtete geograafiline paiknemine; **muusikaõpetus:** ettevõtluse võimalused muusikamaailmas ja ürituste korraldamisel; **ühiskonnaõpetus:** majandusringlus ja valitsuse võimalused ettevõtluse reguleerimisel.

Läbivad teemad:

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – ettevõtliku töötaja ja ettevõtja karjäär.

Tehnoloogia ja innovatsioon – uudsete ideede leidmine ja tehnoloogia võimalused nende elluviimiseks, IKT vahendite kasutamine.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – ressursside nappus ja jätkusuutlik kasutus.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – aktiivne osalemine rühmatöös, äriidee või projekti teostamisel

Väärtused ja kõlblus –tarbija vajaduste mõistmine, ettevõtja eetika.

Teabekeskond ja kultuuriline identiteet – info leidmine kohaliku ettevõtluse kohta, kultuurilisi eripärasid arvestav ettevõtluskeskkond.

2. Ettevõtte alustamine (9 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- kavandab ettevõtte tegevuse, lähtudes äriideest ja ettevõtluskeskkonnast;
- koostab rühmatööna ärimudeli, milles kajastuvad ressursid, sihtrühmad, väärtuspakkumine, investeerimine ja tasuvus;
- kirjeldab ettevõtte asutamise protsessi vastavalt valitud ettevõtlusvormile;
- vormistab rühmatööna ettevõtte asutamiseks vajalikud dokumendid vastavalt valitud ettevõtlusvormile;
- koostab rühmatööna ettevõtte tegevuskava;
- hindab rühmatööna ettevõtte tasuvust.

Õppesisu

Ettevõtlusvormid, ärimudeli koostamine ja analüüsimine, ettevõtte asutamise tingimused ettevõtte põhikirja jt asutamiseks vajalike dokumentide koostamine, ettevõtte tegevuse planeerimine, ressursid (tööjõud, tooraine, kapital), kasum, ettevõtte tasuvus ja selle hindamine enda ärimudelis.

Põhimõisted

Ettevõtluse põhivormid: FIE, osaühing, aktsiaselts; MTÜ ja sihtasutus ettevõtluses; sotsiaalne ettevõtlus; algkapital, ressursid, investeerimine, ärimudel, strateegiline juhtimine, missioon, visioon; väärtuspakkumine, ettevõtte tasuvus.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

1. Ärimudeli koostamine praktilise rühmatööna näite alusel.
2. Ettevõtte asutamise protsess õpilasfirma tegevusena või asutamise protsessi kirjeldus praktilise rühmatööna näite alusel ja vastavalt seadusandlusele.
3. Ärimudeli tasuvuse hindamine näite alusel rühmatöös, õpilasfirmas või juhtumianalüüsina.

Õppetegevus ja meetodilised soovitused

- Tutvumine ettevõtte organisatsiooniliste vormidega ja nende eeliste ja puuduste võrdlemine rühmatöö käigus.
- Äriidee hindamine rühmas, kasutades erinevaid meetodeid (näiteks SWOT-jms).
- Tutvumine ärimudeli ja äriplaani struktuuriga.
- Ärimudeli koostamine ühelehelise ärimudeli lõuendi vm meetodil või lihtsa äriplaani koostamine.
- Ettevõtlusprobleeme käsitlevate päevakajaliste ajakirjandusartiklite analüüsimine.
- Ettevõtjate kutsumine tundi ettevõtte alustamise ja juhtimise kogemusi tutvustama.
- Võimaluse korral õppekäigud ettevõtetesse.
- Õpilaste osalemine töövarjupäeval, ettevõtja töö analüüs ja järeldused ameti või ettevõtte kohta.
- Õpilasfirma arendamine (toote, teenuse väljatöötamine, omahinna ja algkapitali vajaduse arvutamine, sihtrühma määratlemine).

Lõiming

Eesti keel: asutamisdokumentide vormistamise reeglid ja õiguskeel, ajakirjandusartiklite analüüs, esitluste keeleline korrektsus; **kirjandus:** turu- ja ettevõtlusalased seosed teostes; **matemaatika:** ärimudeli tasuvuse hindamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine erinevate infoallikatega töötamisel; **ühiskonnaõpetus:** ettevõtlusvormid ja õigusaktid; **geograafia:** majandusharud ja ressursid; **füüsika:** ressursid ja omahind, keskkonnasõbralik tehnoloogia; **perekonnaõpetus:** iseenda ettevõtlikkuse hindamine ja ettevõtlus kui pere toimetuleku võimalus; **muusika:** ettevõtluse võimalused muusikamaailmas (helistuudiod, tehnika rent, kontserdikorralduse ettevõtted jm), andekad ja ettevõtlilikud muusikud.

Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – ettevõtlus kui karjäärivalik.

Tehnoloogia ja innovatsioon – innovaatilised tooted ja teenused, nende tasuvusanalüüs.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – ressursside säästlik ja jätkusuutlik kasutus; keskkonnasõbralik tehnoloogia ja ökoloogilised tooted.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus – äriideed ja mittetulunduslik tegevus ühiskonnaprobleemide lahendamiseks, rühmatöö ja tegevus õpilasfirmas, projekti teostamine ja juhtimine.

3. Turg ja turundus (10 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) määratleb sihtrühmi lähtuvalt tootest või teenusest;
- 2) kavandab turundustegevused äriidees kirjeldatud tootele või teenusele;
- 3) analüüsib ja esitleb rühmatööna valitud turundustegevusi lähtuvalt turust, sihtrühmast ja tootest.

Õppesisu

Nõudlus, pakkumine ja turu tasakaal, konkurents, turunduseesmärgid ja -tegevused.

Toote ja teenuse, tarbija ja turu analüüs, sihtrühma määratlemine ja turundustegevuste valimine.

Konkurentsi analüüs ja turueeliste selgitamine. Turundusmeetmed ja reklaam. Ärietika.

Põhimõisted: turundus, müügistrateegia, reklaam, turu segmenteerimine, sihtrühm. Nõudlus, pakkumine ja turu tasakaal, konkurents, bränd ja kaubamärk.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

1. Sihtrühma analüüsimine näidete alusel **rühmatööna**.
2. Turundustegevuste plaani koostamine õpilasfirmale **rühmatööna või** näidete alusel.
3. Kaupluste müügitoetuse ja -tegevuste, kampaaniate võrdlemine või reklaamianalüüs.

Õppetegevus ja metoodilised soovitus

- Õpilased viivad läbi turu-uuringu ja analüüsivad oma äriidee toote või teenuse sihtrühma.
- Soovitatav on koostada turundustegevuste plaan lähtudes tootest, hinnast, turundussuhtlusest, müügikohast ja valitud müügistrateegiast.
- Praktilise tegevusena analüüsitakse tuntud reklaame ja koostatakse oma tootele/teenusele reklaam.
- Selgitatakse reklaami, brändi ja kaubamärgi tähtsust konkurentsieelisena.
- Rollimängudes harjutatakse müügitegevust, turumäng nõudluse, pakkumise ja turuhinna kujunemise mõistmiseks.
- Turundustegevuse praktilised näited kohtumisel ettevõtjaga või õppekäigul ettevõttesse.

Lõiming

Matemaatika: turu-uuringu tulemuste statistiline analüüs, nõudluse-pakkumise graafikute lugemine;

eesti keel: funktsionaalne lugemine; ajaleheteabe analüüs, arutlusoskuse kujundamine; **geograafia:** maailma brändid; **kunstiõpetus:** reklaami koostamine, kujundamine; **informaatika:** reklaami kujundamine arvutigraafika abil, info otsimine, turu-uuringu küsimustiku koostamine, levitamine ja andmetöötlus.

Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – turundus- ja müügitöö, turundusspetsialisti ja müüja roll.

Tehnoloogia ja innovatsioon – IKT kasutamine reklaami koostamiseks, turu-uuringuks.

Väärtused ja kõlblus – aus konkurents, tarbijateadlikkus reklaamide mõju hindamisel, sihtrühma vajaduste lahendamine ettevõtluses.

Tervis ja ohutus – toodete kvaliteet ja ohutus tarbijale.

Teabekeskond ja kultuuriline identiteet – kultuurilisi eripärasid arvestav reklaam.

4. Finantsid (7 tundi)

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) koostab rühmatööna õpilasfirma või ettevõtte investeringute ja tegevuskulude eelarve ning müügipronoosi;
- 2) selgitab ettevõtte finantseerimisvõimalusi rühmatööna või õpilasfirmas;
- 3) selgitab toote või teenuse omahinna ja müügihinna kujunemist;
- 4) selgitab majandusarvestuse lihtsamaid põhimõtteid, rahavoogude, bilansi ja kasumiaruande koostamist.

Õppesisu

Ärimudeli või õpilasfirma tulude ja kulude arvestus, ressursside säästlik kasutus, püsi- ja muutuvkulud, omahind ja müügihind, töö tootlikkuse ja kvaliteedi tähtsus hinna kujunemisel; majandusarvestuse põhimõtted ja reguleerivad õigusaktid, eelarve, bilansi ja kasumiaruande koostamine.

Põhimõisted: finantseerimine ja investeerimine, eelarve, püsi- ja muutuvkulud, omahind, tootlikkus, bilanss, aktiva, passiva, käive, maksud ja maksed.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

1. Õpilasfirma või ärimudeli investeringute ja tegevuskulude eelarve koostamine.
2. Praktiline raamatupidamisdokumentide täitmine (bilansi, müügipronoosi, kasumiplaani koostamine) rühmatööna.
3. Mõistekaardi koostamine ettevõtte rahastusvõimaluste ja kulude kohta.
4. Tööjõukulude ja palga arvutused.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused

- Ettevõtte raamatupidamist õpitakse praktiliste ülesannete lahendamise kaudu.
- Õpilasfirma raamatupidamise arvestus JA Eesti näite ja raamatupidamistabelite abil.
- Soovitav on lahendada töötasude ja maksudega seotud ülesandeid (palga ja ettevõtte palgafondi arvutamine, käibemaksu arvutamine).
- Kutsuda tundi ettevõtja, raamatupidaja või maksuametnik finantsteemade käsitlemiseks.

Lõiming

Matemaatika: bruto- ja netopalga ning tööandja tööjõukulude arvutamine, ettevõtte raamatupidamise arvestus, eelarve ja bilansi koostamine; **eesti keel:** raamatupidamisterminite selgitused ja õigekiri; **informaatika-** Exceli arvutustabelite kasutamine; **füüsika:** enda ja pere eelarve koostamine, küttekulude, elektrienergia kasutamise analüüs ja ressursside säästlik kasutus; **geograafia:** omahinna ja müügihinna kujunemine, arvestades ressursside kättesaadavust ja loodusolude võimalusi, konkurentsi ja turu suurust, energia säästmise võimalused ja säästlik tarbimine perekonnas, koduasulas, kauba päritolu ja hinna kujunemise seosed; **muusika:** muusikatööstuses toodetud toote või kontserdipileti hinna kujunemine ning kuidas jagunevad plaadi müügist saadavad tulud; **ühiskonnaõpetus:** töö ja palk, selle kujunemine ja maksud.

Läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – raamatupidaja, ökonomisti amet ja karjäär, töö ja töötasu seosed.

Tehnoloogia ja innovatsioon – raamatupidamisprogrammiga tutvumine, Exceli programmi kasutamine; digitaalsed maksed.

Väärtused ja kõlblus – täpsus ja ausus rahaasjades, maksude tähtsus ühiskonnas.

Hindamine

Valikaine õpitulemuste hindamine lähtub õppekava üldosas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, arutluse, argumenteerimise ning seoste loomise oskust, õpilase osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Kursuse hinne kujuneb kontrollitööde, praktiliste tööde ning iseseisvate tööde ja ettekannete hinnetest. Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Ettevõtluskursus lõpeb sõltuvalt valitud õpetamismeetodist lõputöö, õpilasfirma tegevusaruande, äriplaani esitamise ja kaitsmisega või hindamisülesannete tulemuste esitamisega iga teema kohta.

Õppekeskkond

Kool korraldab õpet vastavalt püstitatud eesmärkidele ning selleks valitud meetoditele. Õpet aitab mitmekesistada hea Internetiühendus ja toimivad audiovisuaalsed vahendid. Õppe sidumiseks igapäevaeluga võimaldab kool õpetajatel rakendada ettevõtlusprogramme (nt JA Eesti, Ettevõtliku Kooli programm), õpet ja õppekäike väljaspool kooli (nt ettevõtetes, Ettevõtluskülas).

Lisaks füüsilisele õppekeskkonnale tuleb ettevõtlikkuspädevuse kujundamiseks õppekeskkonnas lähtuda õpilaste heaolust, pöörates tähelepanu õpilaste seotus-, autonoomia- ja kompetentsusvajadustele.

Õppevara

1. *Majandusõpik gümnaasiumile*. (2018). Junior Achievement Eesti SA.
2. Saal, T., Teder, J., Ohlau, A., Kull, A., jt.(2012). Ettevõtlikkusest ettevõtluseni: gümnaasiumiõpik. Sihtasutus Teadlik Valik.
3. Järv, T., Kull, A., Metsatalu, E., Ohlau, A., Rajamäe, V., Saal, T., Teigar, H. (2014). Gümnaasiumi ettevõtlusõpiku "Ettevõtlikkusest ettevõtluseni" õpilase töövihik. SA Teadlik Valik. – <https://koolielu.ee/waramu/view/1-00fc8369-4a5b-4fd8-9271-da0d872060c9>
4. Suppi, K. (2013). *Ettevõtlus. Õpik-käsiraamat*. Atlex.
5. Randma, T., Raiend, E., Rohelaan, R., Kupp, A., Mägi, J. (2007) *Ettevõtluse alused*. SA Innove http://www.tthk.ee/bw_client_files/tthk/public/img/File/Oppematerjal/Ettev_alused.pdf
6. Sirkel, R., Uibolet, K., Teder, J., Nikitina-Kalamäe, M. *Ideest eduka ettevõtteeni* : õppematerjal, <https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:43426>
7. *Töö ja oskused 20125*. Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem OSKA, SA Kutsekoda. <http://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Tulevikutrendid-1.pdf>
8. Jaansoo, A. (2012). *Turunduse alused*. I: baasteooria, juhtumikirjelduste ja ülesannete kogu. SA Innove. <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:120451>
9. Mägi, J. (2011). *Ettevõtluse ja äriplaani koostamise alused*. Kuressaare. http://www.e-ope.ee/download/euni_repository/file/2168/Ettev6tlus_2011%20-tekst.pdf

10. Varendi, M., Teder, J.,. (2008). *Mis toimub ettevõttes? Ettevõtte hindamine ja arendamine*. INNOVE Elukestva Õppe Arendamise SA. <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/13763>
11. Kärnsa, O. (2009). *Pisiettevõtja käsiraamat*. Kirjastus Ilo
12. Zeiger, P. (2013). *Vajalikke teadmisi ettevõtlusest*. E-õpik. TLÜ <http://ettevotlusope.weebly.com/>
13. Osterwalder, A, Pigneur, Y (2014). Ärimudeli generatsioon: käsiraamat visionääridele, mängureeglite muutjatele ja mässajatele. Eesti Rahvusraamatukogu.
14. Äriseadustik. RT I, 17.11.2017, 22. <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122010019?leiaKehtiv>
15. *Ettevõtjaportaali*. <http://www.rik.ee/et/ettevotjaportaali>
16. *SEB Alustav ettevõtja*. <http://www.seb.ee/ariklient/alustav-ettevotja.Eesti.ee>; <https://www.eesti.ee>
17. *EAS*. <http://www.eas.ee/alustav/finantseerimise-kaasamine/stardikapital-finantseerimine-investeeringu/>
18. *iPlanner*. <http://www.iplanner.net/business-financial/online/start.aspx?country=ee>
19. *Palga ja ettevõtte palgafondi arvutamine*. <http://palk.crew.ee>
20. *Õpilasfirma tegevusjuhend*. Junior Achievement Eesti.
21. Junior Achievement Eesti ettevõtlusmäng „Simulaator 7“
22. *Äriideede leidmist toetav lauamäng „Da Vinci“*
23. *Innove Rajaleidja koduleht* karjääriinfo, enesehinnangu küsimustiku ja CV koostamise nõuannetega. <http://www.rajaleidja.ee/noor>
24. *CV Online'i kodulehekülg*. www.cv.ee
25. *Ettevõtluskogumik E-motion CD*. AIESEC Eesti
26. *Majandus- ja ettevõtlusteemalised videod: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kodulehekülg* <https://www.mkm.ee/et/videod>
27. *Edukad ettevõtjad annavad nõu. Ettevõtjate intervjuud*. <http://www.intervjuu.eu/1/>
28. *Ettevõtlusteatri õppevideod*. http://ettevotlusteater.eu/?page_id=30
29. *Mõistekaardi koostamise põhimõtted*. <https://moistekaart.wordpress.com/lugemismaterjal/1-nadal-naidis>; <http://www.mindmappedia.com/>; <https://bubbl.us/>
30. *Raamatupidamise seadus*. 2018. RT I, 09.05.2017, 30. <https://www.riigiteataja.ee/akt/109052017030>
31. *Keskmine brutokuupalk*. Statistikaamet. <https://www.stat.ee/stat-keskmine-brutokuupalk>
32. *Maksumäärad*. Eesti maksu- ja tolliamet. <https://www.emta.ee/et/eraklient/tulu-deklareerimine/maksumaarad>
33. *Ülevaade ettevõtte maksudest*. Eesti.ee portaali. <https://www.eesti.ee/et/ettevotja/maksud-ja-toll/uelevaade-ettevotte-maksudest/>

ÕPPEGEVUSTE NÄITED JA HINDAMISÜLESANDED

1. Ettevõtluskeskkond

Ülesanne 1. Kohalik ettevõtlus viie aasta pärast

I. Kohaliku ettevõtluskeskkonna analüüs

1. Tutvuge õppematerjalidega, mis käsitlevad ettevõtet, ettevõtlust, ettevõtjat, ettevõtlikkust, ettevõtluskeskkonda ja kultuuride vaheliste erinevuste mõju ettevõtlusele.
2. Tutvuge rühmatöö, mõistekaardi ja SWOT analüüsi meetodiga.
3. Koguge meeskonnaga informatsiooni ettevõtte toimimise ja ettevõtja töö, sh rollide ja vastutuse kohta ning ettevõtjale vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kohta.
Koguge informatsiooni
 - a) õppekäigult,
 - b) kohtumiselt ettevõtjaga,
 - c) ettevõtja intervjuust,
 - d) töövarjuna ettevõttest,
 - e) ettevõtjate edu- ja ebaõnnestumiste lugudest jne.
4. Analüüsige ettevõtete toimimist olemasolevas ettevõtluskeskkonnas, kasutades SWOT-analüüsi meetodit.

II. Kohaliku ettevõtluse arenguvõimalused

Koostage meeskonnaga eelnimetatud analüüsimeetodeid kasutades ülevaade kohaliku ettevõtluse arendamisvõimaluste kohta.

5. Mõistekaart: Kohalik ettevõtluskeskkond viie aasta pärast. Kasutage sobivat digivahendit nt, Padlet; VUE; Flowchart jne.
6. Kirjalik töö teemal: „Kohalik ettevõtlus viie aasta pärast“, mis sisaldab järgmisi osi:
 - Sissejuhatus (sh kirjeldus, kust ja kuidas informatsiooni kogusite)
 - Ettevõtja töö, tema rollid ja vastutus
 - Ettevõtja tööks vajalikud teadmised, oskused, hoiakud
 - Ettevõtete toimimine ettevõtluskeskkonnas
 - Ettevõtluse areng ja perspektiivid iie aasta pärast
 - Kokkuvõte
 - Kasutatud allikad
7. Illustreerige töö fotoreportaazi, videoklipi või muude meeskonna poolt vajalikuks peetud illustreerivate materjalidega.
8. Töö koostamiseks valige sobiv digivahend, nt e-raamatu koostamise vahend Ciptomize, Mystorybook, Themeefy, Myebook, Storybird, Issuu jne.
9. Vormistage töö lähtuvalt kirjalike õpilastööde vormistusnõuetest.
10. Koostage rühmatöö analüüs ja hinnang (vt lisa 1).
11. Koostage individuaalne enesehinnang (vt lisa 2).
12. Esitage töö etteantud tähtajaks.

Lisa 1. Rühmatöö analüüs ja hinnang

Variants 1. Toetavad küsimused:

- Mis meil õnnestus?
- Mida oleks saanud teha paremini?

- Mida teeksime järgmisel korral kindlasti teisiti?
- Kuidas meie koostöö laabus?
- Mida õppisime?
- Veel mõtteid:

Variant 2. Meeskonna enesehinnang (võib kasutada ülesande täitmise esimese etapi järel):

- Tulime ülesandega toime 😊 😐 😞
- Rühmatöö oli loov 😊 😐 😞
- Meeskond oli analüüsivõimeline 😊 😐 😞
- Koostöö meeskonnas toimis 😊 😐 😞
- Kõik meeskonna liikmed andsid võrdse panuse 😊 😐 😞
- Meeskonna mõtteid.....

Lisa 2. Individuaalne enesehinnang

Koostage lühike eneseanalüüs, andke enesehinnang enda tegevuse kohta meeskonnas.

Abistavad küsimused:

- Kuidas rühmatöö sujus, kas see oli plaanipärane ja sobis sinule?
- Kas meeskonna eesmärgid saavutati?
- Kuidas jäin enda panustamisega ja tulemusega rahule?
- Mida õppisin?

Hindamine: Kodukoha ettevõtlus viie aasta pärast (kirjalik töö, rühmatööna)

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Töö sisu	Töö vastab juhisele: sisaldab nõutud osi, sisu vastab juhisele, analüüs on tehtud analüüsimeetodi abil
Töö vormistus	Töö on vormistatud nõuetekohaselt (vastavalt kirjalike õpilastööde vormistamisele)
Töö esitamise tähtaeg	Töö on esitatud kokkulepitud tähtajaks
Rühmatöö toimimine	Tööjaotus on tehtud, tööülesanded on tehtud kokkulepitud tähtaegadeks, kõik meeskonnaliikmed on panustanud rühmatöösse
Enesehinnang	Antud juhisele vastav hinnang õppimisele ja rühmatööle

Ülesanne 2. Esitlus „Kodukoha ettevõtlus viie aasta pärast“ (või ettevõttesse tehtud õpekäigu esitlus)

Esitlus rühmatööna

1. Koostage rühmatööna oma kirjaliku töö kohta esitlus (nt poster, slaidid) kestusega 5 minutit, järgides esitluste koostamise põhimõtteid.
2. Käsitlege esitluses kõiki töö osi.
3. Kandke oma esitlus ette kogu meeskonnaga etteantud tähtajal.
4. Andke ühistööle hinnang.

Hindamine: Kirjaliku töö esitlus klassis (rühmatöö)

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Esitluse sisu	Esitlus sisaldab kõiki töö osi
Esitluse vormistus	Esitluse koostamisel on järgitud valitud esitlusviisi põhimõtteid
Esitluse tegemise tähtaeg	Esitlus on tehtud kokkulepitud tähtajal
Esitluse viis, selgus, arusaadavus	Esitlemine on ülevaatlik, korrektne, selge ja arusaadav

Hinnang rühmatööle	Antud juhisele vastav hinnang rühmatööle
--------------------	--

Ülesanne 3. Äriidee koostamine

Ajurünnak rühmatööna

1. Tutvuge äriidee koostamise õppematerjaliga ja ajurünnaku meetodiga.
2. Korraldage rühmatööna ajurünnak äriidee leidmiseks.
3. Valige ajurünnaku tulemustele toetudes kokkuleppel üks äriidee ja kirjeldage see lähtuvalt alljärgnevast küsimustikust:
 - Milles seisneb teie idee? Mida pakute?
 - Kellele on teie toode või teenus vajalik? Millist kasu toob tarbijale?
 - Kuidas ideed ellu viia? Mida selleks vajate?
4. Koostage ideekaart: Ettevõtte äriidee. Ideekaardi koostamiseks valige sobiv idee- või mõistekaarti koostamise digivahend, nt Mindmeister, Cadoo, Coggle, Spiderscribe, Mindomo, Text2MindMap jne.
5. Arutlege rühmas kavandatud äriidee teostatavuse üle.
6. Sõnastage lühidalt arutelu tulemused.
7. Esitage äriidee ja selle teostatavuse põhjendus ettenähtud tähtjaks.
8. Esitlege rühmatöö tulemusi kõigi rühmaliikmete osavõtul kaasõppijatele.

Hindamine: Äriidee koostamine (ajurünnak, rühmatöö)

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Äriidee kirjeldus	Äriidee on kirjeldatud lähtuvalt äriidee põhiküsimustest (Mida? Kuidas? Kellele?).
Äriidee teostatavuse põhjendus	Äriidee teostatavus on põhjendatud.
Äriidee vormistus	Äriidee on vormistatud sobiva digivahendiga, vormistus on selge ja arusaadav.
Esitamise tähtaeg	Töö on esitatud kokkulepitud tähtjaks.
Esitluse viis, selgus, arusaadavus	Äriidee ja selle teostatavuse analüüs on esitletud selgelt ja arusaadavalt.
Hinnang rühmatööle	Rühmatööle on antud juhisele (lisa 1) vastav hinnang.

2. Ettevõtluse alustamine

Ülesanne 4. ettevõtte ärimudeli koostamine ning asutamise protsessi kirjeldamine rühmatööna.

1. Tutvuge ärimudeleid, ettevõtlusvorme, ettevõtte asutamist ja ettevõtte tasuvust käsitlevate õppematerjalidega.
2. Tutvuge äriseadustikuga ja ettevõtte asutamisega seotud infoga e-äriregistris ning veebilehtedel eesti.ee ja eas.ee.
3. Koostage rühmatööna (varem koostatud äriidee põhjal) ärimudel, lähtudes Osterwalderi või *lean*-ärimudeli lõuendist.
 - 3.1. Sõnastage sihtrühmad, kliendisuhted, müügikanalid, kirjeldage sihtrühmad.
 - 3.2. Sõnastage ettevõtte väärtuspakkumine.
 - 3.3. Määratlege ettevõtte võtmeressursid, võtmeprotsessid ja toetav võrgustik.
 - 3.4. Planeerige tuluallikad ja vajalikud kulutused.
4. Koostage ettevõtte asutamise protsessi kirjeldus (*flow chart*) vastavalt väljatöötatud ärimudelile. Kasutage ülesande täitmisel Ettevõtjaportaali <http://www.rik.ee/et/ettevotjaportaal>
 - 4.1. Valige ettevõtlusvorm, lähtudes Äriseadustikust.
 - 4.2. Valige (vajadusel) ärinimi ja kontrollige selle ainulaadsust äriregistris ja Patendiameti kaubamärkide andmebaasist.
 - 4.3. Valige EMTAKist põhitegevusala.
 - 4.4. Arutelge tegevuslubade ja litsentside vajaduse üle, lähtuvalt tegevusvaldkonda reguleerivast seadusandlusest.
 - 4.5. Arutlege võimalike toetusvõimaluste üle.
 - 4.6. Kirjeldage ettevõtte asutamistoiminguid:
 - 4.6.1. Asutamislepingu ja põhikirja koostamine.
 - 4.6.2. Pangakonto avamine ja kapitali sissemakse.
 - 4.6.3. Äriühingu registreerimine.
5. Esitage töö etteantud tähtajaks.

Hindamine: Ärimudeli, ~~tasuvusanalüüsi~~ koostamine ja ettevõtte asutamise protsessi kirjeldamine (kompleksülesanne, rühmatöö)

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Ärimudeli vastavus kavale	Ärimudel sisaldab nõutud osi, sisu vastab kavale
Ettevõtte asutamise protsessi kirjelduse vastavus kavale	Kirjeldus sisaldab nõutud osi, sisu vastab kavale
Töö vormistus	Töö on vormistatud nõuetekohaselt
Töö esitamise tähtajaks	Töö on esitatud kokkulepitud tähtajaks
Rühmatöö toimimine	Tööjaotus on tehtud, tööülesanded on tehtud kokkulepitud tähtaegadeks, kõik meeskonnaliikmed on panustanud rühmatöösse
Enesehinnang	Õppimisele ja rühmatööle on antud juhisele (lisa 1) vastav hinnang

Ülesanne 5. Ettevõtte ärimudeli esitlus

1. Koostage rühmatööna ettevõtte ärimudeli esitlus kestusega kuni 10 minutit, järgides esitluste koostamise põhimõtteid.
2. Kandke esitlus meeskonnaga ühiselt ette määratud tähtajal.
3. Andke hinnang rühmatööle.

Hindamine: ärimudeli ja ettevõtte tasuvusanalüüsi esitlus (rühmatöö)

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Esitluse sisu	Esitlus sisaldab nõutud osi – ärimudel ja ettevõtte asutamine
Esitluse vormistus	Esitluse koostamisel on järgitud valitud esitlusviisi põhimõtteid
Esitluse tegemise tähtaeg	Esitlus on tehtud kokkulepitud tähtajal
Esitluse viis, selgus, arusaadavus	Esitlemine on korrektne, selge ja arusaadav
Hinnang rühmatööle	Rühmatööle on antud juhisele (lisa 1) vastav hinnang

3. Turg ja turundus

Ülesanne 6. Sihtrühmade kirjeldus ja turundustegevuste plaan üheks aastaks

1. Tutvuge nõudlust, pakkumist, turu tasakaalu ja konkurentsi käsitlevate õppematerjalidega.
2. Tutvuge turundust, turunduseesmärke, turundusmeetmestikku ja turuanalüüsi käsitlevate õppematerjalidega.
3. Sihtrühma kirjelduse koostamine. Enne kirjelduse koostamist viige võimalusel läbi veebil või tänavaküsitlusel põhinev turu-uuring potentsiaalsete klientide väljaselgitamiseks. Lähtuge turu-uuringus ja sihtrühma kirjeldamisel alljärgnevatest küsimustest:
 - 3.1. Kes teie sihtrühma moodustavad – eratarbijad või organisatsioonid?
 - 3.2. Kui suur on sihtrühm?
 - 3.3. Millised on sihtrühma soovid ja ootused turul?
 - 3.4. Milline on sihtrühma ettekujutus ideaalsest tootest või teenusest?
 - 3.5. Millised on tarbimisharjumused (intensiivsus, sagedus, juhuslikkus jne)?
 - 3.6. Millised on tarbijate kvaliteedi- ja hinnateadlikkus, ostuhoiakud ja ostukäitumine?
 - 3.7. Milliseid teenuseid oodatakse enne ja milliseid pärast ostu sooritamist?
 - 3.8. Kuidas hangib sihtgrupp informatsiooni konkreetse toote kohta?
 - 3.9. Kui lojaalsed on kliendid? Millest see tuleneb?
 - 3.10. Sihtrühma kuuluvus gruppi ka kuidas see võib mõjutada toodete valikut?
 - 3.11. Kus sooritatakse ostud?
4. Toote või teenuse turundus. Töötage lähtuvalt sihtrühma iseärasustest välja strateegia, kuidas oma toodet või teenust ostjale, tarbijale tutvustada ja kuidas seda konkurentide pakutavatest eristada.
 - 4.1. Välimus: disain, pakend (tähelepanu äratav, kasutusmugavus, keskkonnasäästlikkus jne);
 - 4.2. Kujundage kaubamärk või firma logo ja kontrollige selle esinemist kaubamärkide andmebaasides. Võimalusel kujundage oma bränd.
 - 4.3. Milline teenindus ja garantii tootega kaasneb?
 - 4.4. Kirjeldage turunduskanaleid, mille kaudu sihtrühmani jõuda.
 - 4.5. Sönastage unikaalne müügiargument – väärtuspakkumine, miks sihtrühm just teie toodet või teenust ostaks, millist probleemi lahendaks või vajadust rahuldaks?

5. Turundusplaani koostamine

Koostage rühmatööna turundusplaani üheks aastaks, võttes arvesse oma toodet, turgu ja sihtrühma.

6. Vormistage ülesanne 6 esitluseks klassis. Kasutage vabalt valitud meediumeid (pabertahvil, digitaalselt slaididena vm).

Hindamine: Sihtrühmade kirjeldus ja turundusplaani üheks aastaks

Hinnatav aspekt	Hindamiskriteerium
Turu-uuring	Turu-uuring on teostatud, tulemused kajastuvad sihtrühma kirjelduses ja turundusstrateegias.
Sihtrühma kirjeldus	Sihtrühm on määratletud täpselt, selle iseärasused ja vajadused on kirjeldatud
Toote või teenuse turundus	Toote või teenuse kirjeldus vastab sihtrühma vajadustele, turundusstrateegia on välja töötatud, müügikanalid välja valitud ja unikaalne müügiargument sõnastatud
Turundusplaani	Turundusplaani üheks aastaks on koostatud
Rühmatöö analüüs	Esitluses on välja toodud kõige olulisem, esitus on ühiselt ette valmistatud, veebis jagatud ja toimunud

4. Finantsid

Ülesanne 7. Ettevõtte rahaasjad. Investeeringute eelarve ja katteallikad, rahavood, müügiprognoos, kasumiplaan, bilansiprognos.

Ülesanne täidetakse rühmatööna, kasutades selleks erinevaid tabelarvutustarkvara programme ning äri- ja finantsplaneerimise rakendusi. Näiteks: tabelarvutustarkvara MS Excel <http://www.htg.tartu.ee/if/Msexcel/> või äri- ja finantsplaneerimise rakendust [iplanner.net](http://www.iplanner.net/businessfinancial/online/start.aspx?country=ee) <http://www.iplanner.net/businessfinancial/online/start.aspx?country=ee>

1. Kavandage võimalikult detailne plaan stardikuludest, mida on vaja teie äriidee teostamiseks. Stardikapitalist peab piisama vähemalt esimese müügi partii tootmiseks ja müügiks, et siis müügist saadud tulu uute toodete tootmisse suunata. Koostage mõistekaart finantseerimisvõimaluste kohta.
2. Koostage püstitatud äriideest ja turuanalüüsist lähtuvalt toote/teenusele investeeringute ja tegevuskulude eelarve ja planeerige toodangu maht.
3. Koostage tootmiskuludest lähtuvalt toote/teenuse omahinna ja müügihinna kalkulatsioon tooteühiku kohta.
4. Koostage müügiprognoos, mis sisaldab toote/teenuse müügihinna, müügi kogust ja müügitulu.
5. Koostage ettevõtte tasuvusanalüüs lähtuvalt ärimudelilise planeeritud kuludest ja tuludest. Selgitage välja kasumilävi. Mitmendal tegevusaastal jõuaks ettevõtte kasumisse?
6. Koostage rahavoogude plaan, planeerides äriideega seonduvad väljaminekud esimesel tegevusaastal kuude kaupa nii, et rahajääk kõikide kuude lõpuks oleks positiivne.
7. Koostage bilansiprognos esimese tegevusaasta lõpuks.
8. Tutvuge raamatupidamise seaduse üldise ülesehitusega, kirjeldage ettevõtte majandusarvestuse süsteemi olemust ja põhimõtteid, põhjendage tehtud arvestuste vajalikkust oma äriidee teostamisel.

9. Selgitage välja käibemaksu kehtestamise põhimõtted ja arvutage oma toote/teenuse müügihinna põhjal käibemaks.

10. Selgitage õigusaktide põhjal välja, milliseid kulusi tööjõule peab tegema ettevõtja, kuidas arvestada palgakulu ja töötasu, kui suur on Eestis miinimumpalk ja keskmine brutokuupalk.

11. Arvestage ettevõtte palgakulu ühe töötaja kohta, kes saab Eesti keskmist töötasu. Mitu töötajat vajaks teie ettevõtte? Arvestage ettevõtte palgafondi suurus, kui kõik töötajad saavad keskmist brutokuupalka.

Hindamine: Ettevõtte rahaasjad (rühmatöö)

<i>Hinnatav aspekt</i>	<i>Hindamiskriteerium</i>
Äriidee elluviimiseks vajalike ressursside nimekiri ja stardikapitali vajadus	Äriidee elluviimiseks vajalike ressursside nimekiri on koostatud ja stardikapitali suurus rahalises vääringus välja arvatud
Toote tootmiseks või teenuse osutamiseks vajalike investeeringute ja tegevuskulude eelarve	toote/teenuse investeeringute ja tegevuskulude eelarve on koostatud vastavalt planeeritud tootmismahule on leitud piisav hulk finantseerimisallikaid
Toote/teenuse omahinna ja müügihinna kalkulatsioon tooteühiku kohta	Toote/teenuse omahind ja müügihind tooteühiku kohta on välja arvatud
Toote/teenuse müügiprognoos	Müügiprognoos on koostatud ja kajastab müügihinna, müügikogust ja müügitulu
Rahavoogude plaan äriideega seotud väljaminekute planeerimiseks	Rahavoogude plaan on koostatud esimeseks (kuni kolmandaks) tegevusaastaks kuude kaupa nii, et rahajääk iga kuu lõpuks oleks positiivne
Bilansiproognoos äriidee elluviimisel kujuneva finantsseisu fikseerimiseks	Bilansiproognoos esimese tegevusaasta lõpuks on koostatud. Kasutatud on tabelarvutustarkvara ning finantsplaneerimise rakendusi.
Ettevõtte tasuvusanalüüs	Tasuvusanalüüs on tehtud, arvestades tulusid, kulusid, investeeringuid ning finantseerimist, välja on arvatud kasumilävi
Ettevõtte majandusarvestuse süsteemi olemuse ja põhimõtete kirjeldamine ning ettevõtte majandusarvestusega seostamine	Majandusarvestuse süsteemi olemus ja põhimõtted kajastuvad majandusnäitajate arvutustes korrektselt koostatud raamatupidamisdokumentides
Käibemaksu ja tööjõukulude maksude arvutamine	käibemaks ja tööjõumaksud on arvestatud õigesti vastavalt kehtivatele määradele.

Juhtpartnerid:

Elluvijja:

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Partnerid:

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

RAHANDUSMINISTEERIUM

EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

TÖÖANDJAD

teema / estonian service industry
association
teenusmajanduse koda